

Тернопільська обласна рада
Управління освіти і науки Тернопільської облдержадміністрації
Кременецька обласна гуманітарно-педагогічна академія ім. Тараса Шевченка

Кафедра історії та методики навчання

ЗАТВЕРДЖУЮ

Директор в навчальній роботі

М.Б. Боднар

«31» серпня 2020 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ФІЛОСОФІЯ

рівень вищої освіти перший (бакалаврський)

галузь знань 05 Соціальні та поведінкові науки

спеціальність 053 Психологія

за освітньо-професійною програмою Психологія

Кременець – 2020 рік

Мороз О. В. Філософія : [робоча програма навчальної дисципліни] /
О. В. Мороз. – Кременець, 2020 р. – 19 с.

Розробник:

Мороз О. В., кандидат філософських наук, старший викладач.

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри історії та методики
навчання (протокол № 1 від 31 серпня 2020 р.).

В.о. зав. кафедри

І. Скакальська

1. Вступ

Динамічні процеси сучасного суперечливого світу ставлять кожну людину в надзвичайно складні умови соціального життя. Радикальна зміна ціннісних орієнтацій, гостра необхідність постійного пошуку і швидкого знаходження життєво важливих рішень, стресові ситуації – все це проблеми повсякденного людського буття, сфера практичного застосування світоглядної культури, основу якої складає філософія.

Сучасна філософія є узагальненою філософською думкою людства. Ідейною основою сучасної філософії є загальнолюдські цінності і пріоритети. Вивчення філософії стає однією з головних передумов входження кожної молодої людини в загальнокультурний світовий контекст.

Філософія належить до циклу фундаментальних дисциплін навчального плану, вивчення якої є важливим чинником духовного збагачення, інтелектуального розвитку, формування світоглядно-методичної парадигми студентської молоді, усвідомлення нею свого місця і ролі в суспільстві, визначення ціннісних орієнтирів особистої та соціальної активності громадянина, розуміння проблеми людського буття і насамперед питання, що є людина, як їй жити, на що орієнтуватися в нових умовах, як долати різні перешкоди в розвитку сучасності та майбутності.

Вивчення дисципліни пов'язане зі знаннями інших гуманітарних дисциплін, особливо з історією України, політологією, соціологією, економічною теорією тощо.

У свою чергу знання дисципліни «Філософія» є методологічною основою вивчення не тільки гуманітарних та суспільно-політичних, а й природничих та технічних дисциплін.

Ключові слова: філософія, мислитель, категорія, гносеологія, діалектика, етика, естетика, історія філософії, логіка, онтологія, соціальна філософія, філософська антропологія, філософія історії.

2. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, предметна спеціалізація, освітньо-професійна програма	Характеристика навчальної дисципліни
		Денна /заочна форма навчання
Кількість кредитів – 3	Галузь знань 05 Соціальні та поведінкові науки Спеціальність 053 Психологія	нормативна
Модулів – 1		Рік підготовки: 3
Змістових модулів – 3		Семестр: 5
Загальна кількість годин - 90		
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 2; самостійної роботи студента – 3,2.	Освітньо-професійна програма підготовки бакалавра	Лекції
		18 год. / 2 год.
		Семінарські
		16 год. / 8 год.
		Лабораторні
		– год.
		Самостійна робота
		56 год. / 80 год.
	Вид контролю: екзамен	

Примітка. Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної роботи становить:

для денної форми навчання – 38%–62%;
для заочної форми навчання – 11%–89%.

3. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета дисципліни: забезпечити глибоке засвоєння специфіки філософського осягнення дійсності, високу світоглядно-методологічну культуру студентів.

Завдання дисципліни: дати студентам цілісний виклад основних проблем філософії на рівні об'єктивного, ідеологічно незаангажованого сучасного бачення проблем; ознайомити їх із наявними філософськими концепціями, які розкривають поліфонізм і плюралізм філософського мислення, що давало б можливість їх альтернативного сприйняття, а отже й міркування.

Вивчення навчальної дисципліни спрямоване на формування у студентів *наступних компетентностей:*

Загальні компетентності:

ЗК 1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

- ЗК 3. Знання та розуміння предметної області та специфіки професійної діяльності психолога.
- ЗК5. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.
- ЗК 6. Здатність бути критичним і самокритичним.
- ЗК 7. Здатність приймати обґрунтовані рішення.
- ЗК 8. Здатність генерувати нові ідеї (креативність).
- ЗК 10. Цінування та повага різноманітності та мультикультурності.
- ЗК 11. Здатність діяти на основі етичних міркувань (мотивів).
- ЗК 12. Здатність діяти соціально відповідально та свідомо.
- ЗК 13. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні
- ЗК 14. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя

Спеціальні:

- СК 2. Вміння самостійно збирати та критично опрацьовувати, аналізувати та узагальнювати психологічну інформацію з різних джерел.
- СК 9. Навички міжособистісного спілкування та роботи в команді у процесі професійної діяльності.

Програмні результати навчання:

- ПР4. Здійснювати пошук інформації з різних джерел для вирішення професійних завдань в т.ч. з використанням інформаційно-комунікаційних технологій
- ПР5. Здійснювати реферування наукових джерел, обґрунтовувати власну позицію, робити самостійні висновки
- ПР11. Формулювати думку логічно, доступно, дискутувати, обстоювати власну позицію, модифікувати висловлювання відповідно до культуральних особливостей співрозмовника.
- ПР14. Емпатійно взаємодіяти, вступати у комунікацію, бути зрозумілим, толерантно ставитися до осіб, що мають інші культуральні чи гендерно-вікові особливості.
- ПР18. Демонструвати соціально відповідальну та свідому поведінку, слідувати гуманістичним та демократичним цінностям.

4. Програма навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. Філософія в історичній ретроспективі

Тема 1. Сутність філософії та її роль у суспільстві

Походження слова «філософія». Філософія і життя. Соціальні умови формування філософії. Духовні джерела філософії.

Співвідношення «людина – світ» як визначальний предмет філософського осмислення.

Філософські проблеми і дисципліни. Специфічні особливості філософських знань: загальність (універсальність), сутність, світоглядність, універсальна теоретична рефлексія.

Основні функції філософії: світоглядна, загально-методологічна, прогностична (евристична), критична, аксіологічна, гуманістична.

Поняття світогляду. Основні світоглядні проблеми. Структура світогляду (світовідчуття, світосприймання, світорозуміння, світоусвідомлення). Функціональні складові світогляду (віра, надія, любов).

Принципи формування світобачення (монізм, плюралізм, скептицизм, догматизм, раціоналізм, сенсуалізм).

Буденний і теоретичний світогляди та їх характерні особливості. Типи світогляду у залежності від носіїв, ставлення до історичного прогресу, ознак світовідчуття.

Історичність світогляду (міфологія, релігія, філософія). Сучасна світоглядна парадигма. Філософія як теоретична основа світогляду.

Тема 2. Філософія Стародавнього світу

Історизм філософського знання. Відношення «людина – світ» і потреби людини. Потреба в мудрості – найвища духовна потреба.

Східна філософська парадигма: загальна характеристика. Індійський варіант східної парадигми: основні філософські школи – веданта, чарвака-локаята, буддизм, ньая-вайшеша, йога.

Китайський варіант східної парадигми: основні філософські школи і мислителі – Кун Фуцзи, Моцзи, Менцзи, даосизм, легізм.

Західна філософська парадигма: загальна характеристика. Філософія досократівської доби: Мілетська школа (Фалес, Анаксимандр, Анаксімен). Геракліт, Піфагор, Елейська школа (Ксенофан, Парменід, Зенон), Емпедокл і Анаксагор.

Філософія класичної доби: атомізм Демокрита, Сократ і його філософські ідеї, філософське вчення Платона, філософська система Аристотеля, вчення Епікура, скептицизм, стоїцизм і практицизм.

Тема 3. Філософія епохи Середньовіччя та доби Відродження

Особливості формування християнської філософії. Патристика (Тертуліан, Августин). Схоластика (Т. Аквінський). Філософський сенс заповідей Христа. Проблема загальних понять у філософії номіналізму та реалізму. Науково-природничі погляди Р. Бекона. У. Оккам про універсалії, субстанцію. Теологізація системи управління суспільством в умовах Середньовіччя.

Характеристика філософської парадигми Ренесансу. Антропоцентризм. Гуманізм. Раннє (італійське) Відродження. Філософсько-світоглядні позиції Данте Алігьєрі, Франческо Петрарки, Миколи Кузанського, Леонардо да Вінчі. Філософське вчення Марсіліо Фічіно. Соціальна філософія Нікколо Макіавеллі.

Пізнє (Північне) Відродження. Світоглядні ідеї Миколая Коперника. Філософське вчення Еразма Роттердамського. Соціальна філософія Томаса Мора і Томмазо Кампанелли. Філософські ідеї П'єтро Помпонаці. Скептицизм Мішеля Монтеня.

Світогляд і філософія Джордано Бруно. Філософсько-теологічні і реформаційні ідеї Томаса Мюнцера, Мартіна Лютера і Жана Кальвіна.

Змістовий модуль 2. Європейська та українська філософія

Тема 1. Західноєвропейська філософія Нового часу та епохи Просвітництва

Епоха наукових революцій та її вплив на розвиток філософії. Емпіризм і раціоналізм – методологічна основа управління суспільством у XVII – XVIII ст.

Ф. Бекон – засновник емпіричного природознавства. Індуктивний метод Бекона.

Раціоналізм Р.Декарта. основні правила його наукового методу. Раціоналістична філософія Б.Спінози.

Філософія французького Просвітництва. Вольтер і Руссо.

Французькі просвітники: Шарль Монтеск'є («Про дух законів»), Жан-Жак Руссо («Про суспільний договір»), Франсуа-Марі Вольтер («Філософські листи», «Філософський словник»).

Французькі матеріалісти: Жюльєн Ламетрі («Людина-машина»), Клод Гельвецій («Про розум»), Поль Гольбах («Система природи»), Дені Дідро («Думки про пояснення природи», «Філософські принципи матерії і руху»).

Тема 2. Німецька класична філософія

Ідеалізм і діалектика – основні риси німецької класичної філософії. Апофатичне пізнання і філософський ідеалізм. Реформація та ідеалістична діалектика. Німецьке просвітництво: популярна і містична філософія.

Критичний ідеалізм Імануїла Канта: «Кантівський переворот» у філософії, вчення про ноумени і феномени, теорія пізнання, категоричний імператив.

Суб'єктивний ідеалізм Йогана Фіхте («Науковчення»). Філософія тотожності Фрідріха Шеллінга («Система трансцендентального ідеалізму»).

Філософська система Георга Гегеля («Енциклопедія філософських наук»). Діалектика Духа. Проблеми свободи. Філософія історії.

Філософські погляди Людвіга Фейєрбаха («Основні положення філософії майбутнього», «Суть християнства»).

Філософське вчення Карла Маркса: гуманістичний матеріалізм, проблема відчуження, гуманізація природи і натуралізація людини, соціальна теорія.

Тема 3. Сучасна світова філософія

Характеристика сучасної філософської парадигми: суб'єктивізм, ірраціоналізм, гуманізм, лібертизм, вітальний універсум. Ірраціоналізм Артура Шопенгауера («Світ як воля і уява») та Сьорена К'єркегора («Страх і трепет», «Хвороба до смерті»). «Філософія життя» Фрідріха Ніцше («Так казав Заратустра», «Воля до влади»).

Екзистенціалізм: Мартін Хайдеггер («Буття і час»), Карл Ясперс («Філософія існування»), Габріель Марсель («Бути і мати»), Жан-Поль Сартр («Буття і ніщо»).

Позитивізм і неопозитивізм. Класичний позитивізм: О. Конт, Д. Мілль, Г. Спенсер. Емпіріокритицизм (Е. Мах, Р. Авенаріус): «Критика досвіду», теорія нейтральних елементів досвіду, принцип найменшої міри сили.

Неопозитивізм і його форми: логічний позитивізм (М. Шлік, Р. Карнап, Л. Вітгенштейн – ранній) і принцип верифікації; логічний негативізм (К. Поппер) і принцип фальсифікації; семантичний позитивізм (Б. Рассел, А. Тарський, Л. Вітгенштейн – пізній).

Філософія психоаналізу і неофрейдизм. Основні позиції психоаналізу. Зигмунд Фрейд: вчення про несвідоме. Карл Юнг: вчення про колективне несвідоме. Еріх Фромм: теорія дихотомій. Філософсько-психологічні ідеї неофрейдизму (А. Адлер, В. Рейх, К. Хорні, Г. Саллівен, Г. Маркузе).

Новітні філософські напрями: філософська герменевтика, філософська антропологія, історіософські напрями, постпозитивізм, структуралізм, філософський постмодерн, «нова філософська хвиля».

Тема 4. Українська філософія

Основні риси українського світоглядного менталітету. Світоглядні джерела української ментальності: діалог міфологій, діалог релігій, народна культурно-художня творчість.

Філософія періоду Київської Русі (IX – XII ст. ст.) Теоретичні та літературні джерела. Розуміння філософії. Проблеми пізнання (знання та віра, пізнання Бога, складові процесу пізнання), проблеми буття (християнський космогенез і християнська космологія, макрокосм і мікркосм). Проблеми людини (людина в ієрархії живих істот, дуалізм людської природи). Морально-етичні проблеми. Естетичні проблеми. Єдність морального і естетичного. Проблеми історії: стара і нова історія.

Філософія українського Передвідродження (XIII – XV ст. ст.). Духовна культура Передвідродження. Літературні джерела і основні філософські ідеї (дуалізм поглядів на природу, активність пізнання, соціально-етичні проблеми).

Філософія українського Відродження (XVI – XVII ст.ст.). Діячі періоду українського Відродження: Ю. Дрогобич, І. Вишенський, Л. Зизаній, С. Зизаній, З. Копистенський, І. Копинський, С. Оріховський, К. Сакович, Г. Смотрицький, М. Смотрицький, К. Ставровецький, Х. Філалет.

Проблема людини (антропоцентризм, єдність макрокосмосу і мікрокосмосу, сенс життя). Пізнання і самопізнання. Соціальні проблеми (світська і церковна влада, держава та індивід, Божий і природний закони).

Філософські ідеї діячів Острозької академії. Духовне становлення людини (роль слова, самопізнання, внутрішня людина). Гуманістичні ідеї (антропоцентризм, ідея добротності, духовна сутність людини).

Філософські ідеї діячів Києво-Могилянської академії: П. Могила, Ф. Прокопович, С. Яворський, І. Галятовський, Г. Кониський, Л. Баранович, І. Гізель, Г. Щербацький. Проблема буття (матерія, рух, простір і час). Проблема пізнання (істина, структура процесу пізнання, «вроджені» ідеї). Соціально-етичні проблеми (сенс життя, добро і зло, державницькі ідеї).

Філософія Григорія Сковороди. Філософія – мистецтво життя. Вчення про буття. Єдність Макрокосму і Мікрокосму. Вчення про Бога. Пізнання і самопізнання. Внутрішня і зовнішня людина. Переображення серця. «Внутрішнє християнство». Ідея «сродної праці». Етичне вчення. Проблема щастя, добра і зла. Пантеїзм.

Філософія українського романтизму. Світоглядно-філософські ідеї в творчості І. Котляревського, П. Гулака-Артемівського, Г. Квітки-Основ'яненка, М. Максимовича, М. Шашкевича, М. Гоголя.

Філософські погляди діячів Кирило-Мефодіївського братства: М. Костомаров, П. Куліш, Т. Шевченко.

«Філософія серця» і вчення про ідею П. Юркевича.

Філософські напрями кінця XIX – початку XX століття. Позитивізм В. Лесевича. Персоналізм О. Козлова і О. Гілярова. Неокантіанство Г. Челпанова. Монодуалізм М. Грота. Психологізм В. Зеньковського. Релігійна філософія П. Лінницького.

Філософія національного радикалізму. Д. Донцов: вчення про націю, соціально-етична концепція. Микола Міхновський і його Маніфест національного радикалізму.

Філософські погляди В. Липинського: вчення про національну еліту, теорія монархічної держави, вчення про націю, націотворення і державотворення.

Філософські погляди Д. Чижевського: буття і людина, філософія культури, проблеми історії філософії.

Світоглядно-філософська ситуація в Україні (XX ст.). Філософські ідеї діячів «розстріляного Відродження»: М. Хвильовий, М. Зеров, В. Юринець, М. Куліш, Л. Курбас та інші.

Філософські і світоглядні позиції В. Вернадського (концепція ноосфери). Історіософська концепція М. Грушевського. Філософські погляди та світоглядні ідеї В. Винниченка (вчення конкордизму, проблеми націо- і державотворення).

Українська філософія в умовах «другого Відродження». Академічна філософія: П. Копнін, В. Шинкарук та інші представники сучасної генерації українських філософів. Світоглядно-філософські мотиви української літератури нашого часу: «офіційна», десидентська і діаспорна література.

Змістовий модуль 3. Теоретичні засади філософії

Тема 1. Онтологія

Поняття про буття і його особливості. Субстанція, субстрат і матерія. Єдність і різноманітність форм буття. Проблема множинності світів. Простір і час – найзагальніші форми буття. Фізичний, біологічний та соціальний простір і час. Рух як спосіб буття.

Форми руху. Рух і розвиток. Діалектика як вчення про розвиток і спосіб філософствування. Категорії і закони діалектики. Історичні форми діалектики.

Буття і становлення людини. Місце людини в світі. Людинобуття: яким воно є і яким може бути. Свобода людини і буття.

Буття як діяльність. Буття і практика. Антропоцентризм практики. Взаємовідносини людини і світу. Структура практичної діяльності (суб'єкт, об'єкт, умови, мета, засоби, способи).

Буття і життя. Життя і його сутність. Сенс життя. Феномен смерті. Життя як дарунок і відповідь.

Тема 2. Гносеологія

Теорія пізнання (гносеологія) як сфера філософського знання, її предмет та основні категорії.

Проблема співвідношення об'єкта і суб'єкта пізнання (Декарт, Спіноза, Берклі). Гносеологія у філософії Гегеля і філософії марксизму. Основні принципи сучасної наукової гносеології (об'єктивність, пізнаваність, активне творче відображення, єдність теорії і практики, історизм тощо). Творчість як конструктивний принцип пізнання. Платон, Аристотель про феномен творчості. Проблеми творчості у працях Абельяра, Р.Бекона, Гегеля. Синтезуюча природа творчості. Основні форми творчості. Свобода творчості – основа формування демократичних відносин у суспільстві.

Історична і соціокультурна детермінація пізнання.

5. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	денна форма						Заочна форма					
	усь ого	у тому числі					у с ь о г о	у тому числі				
		л	п	л а б	і н д	с.р.		л	п	л а б	і н д	с.р.
1	2	3	4	5	6	7		-	-	-	-	-
Змістовий модуль 1												
Змістовий модуль 1. Філософія в історичній ретроспективі												
Тема 1. Сутність філософії та її роль у суспільстві	8	2	2			4	1 2	2	2			10
Тема 2. Філософія Стародавнього світу	1 8	2	2			14	1 2					10
Тема 3. Філософія Середньовіччя та доби Відродження	8	2	2			4	1 0					10
Разом за змістовим модулем 1	3 4	6	6			12	3 4	2	2			30
Змістовий модуль 2. Європейська та українська філософія												
Тема 1. Західноєвропейська філософія Нового часу і епохи Просвітництва	9	2	2			5	1 2		4			10
Тема 2. Німецька класична філософія	1 2	2	2			8	1 0					10
Тема 3. Сучасна світова філософія	8	2	2			4	1 0					10

Тема 4. Українська філософія	9	2	2			5	1				10
Разом за змістовим модулем 2	3	8	8			17	4		4		40
Змістовий модуль 3. Теоретичні засади філософії											
Тема 1. Онтологія	10	2	2			6	7		2		5
Тема 2. Гносеологія	10	4	2			6	7				5
Разом за змістовим модулем 3	20	2	2			12	1		2		10
Усього годин	90	1	16			56	9	2	8		80
		8					0				

6. Теми семінарських занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Сутність філософії та її роль в суспільстві	2
2	Філософія Стародавнього світу	2
3	Філософія Середньовіччя та епохи Відродження	2
4	Західноєвропейська філософія Нового часу та доби Просвітництва	2
5	Німецька класична філософія	2
6	Сучасна світова філософія	2
7	Українська філософія	2
8	Онтологія	2
9	Гносеологія	2
	Всього:	16

7. Завдання для самостійної роботи

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Місце філософії у самопізнанні людини.	2
2	Людиновимірна сутність філософії.	2
3	Духовні аспекти українського відродження.	2
4	Політична філософія Д. Донцова.	4
5	Буття та небуття.	4
6	Буття і час. Вічне і минуле.	2
7	Соціопсихологічні концепції суспільства.	2
8	Теорія соціальної дії (М. Вебер, Т. Парсонс).	3
9	Взаємодія, взаємовплив влади та демократії.	2
10	Роль особистості в історичному процесі.	2
11	Проблема сенсу історії.	2
12	Культура і цивілізація.	4
13	«Плотське» та «духовне» в людині.	2
14	Проблема відчуження людини в історії філософії	2
15	Людське буття як «співбуття».	2
16	Поняття цілепокладання: сутність та значення.	2
17	Істина та заблудження.	2
18	Заблудження та вірогідне знання, дезінформація і правда.	2
19	Творчість в контексті проблеми ідеального.	2
20	Цінності як регулятори поведінки людини.	2

21	Плюралізм цінностей та проблема культурного порозуміння.	2
22	Філософсько-світоглядна концепція В. І. Вернадського: вчення про біосферу та ноосферу	4
23	Особливості української міфології	4
24	Інформаційно-техногенне суспільство та тенденції його розвитку	4
25	Свідомість, самосвідомість, підсвідомість: форми прояву та проблеми взаємозв'язку	4
26	Мораль та спадкоємність норм культури	4
27	Наука і майбутнє людства	4
28	Ціннісні орієнтації в структурі людської діяльності	4
29	Культура в сучасному світі	4
30	Інформаційне суспільство: проблеми та ілюзії	4
31	Філософські погляди діячів Кирило-Мефодіївського братства	4
32	Всього:	80 год.

8. Індивідуальне навчально-дослідне завдання та критерії оцінювання

Студенти виконують індивідуально-дослідне завдання (ІНДЗ), яке необхідно оформити з дотриманням норм, властивих для цього виду письмових робіт, зокрема, список використаних праць укласти згідно з усталеними бібліографічними вимогами. ІНДЗ необхідно здати викладачеві за тиждень до проведення завершального індивідуального заняття, на якому їх потрібно успішно захистити.

Тематика рефератів для ІНДЗ:

1. Світоглядна природа філософського знання.
2. Софійний та епістемний способи філософського мислення.
3. Філософія як смислотворне ядро культури.
4. Міфологія і філософія як форми знання: єдність та відмінності.
5. Міфологічні та релігійні засади філософії.
6. Віра і знання: проблеми розмежування.
7. Безсмертя: ілюзія чи реальність.
8. Світогляд як самопізнання людини.
9. Особливості філософсько-релігійних систем Стародавньої Індії.
10. Філософія в Стародавньому Китаї: конфуціанство, даосизм.
11. Антична філософія й західноєвропейська культура: пошуки ідентичності (досократичний період).
12. Співвідношення філософії та мудрості в давньогрецькій філософії
13. Сократ: проблема людини.
14. Соціально-політичні погляди Платона.
15. Епікур про порятунок людей.
16. Середньовічна парадигма західноєвропейської філософії – підстави для виникнення та особливості функціонування.
17. Релігійний характер середньовічної філософської думки: ідея Бога та її місце в системі духовної орієнтації людини.
18. Августин Блаженний про Божу благодать та відповідальність особистості.
19. Полеміка номіналізму та реалізму в середньовічній філософії.
20. Фома Аквінський про співвідношення віри і розуму.
21. Натурфілософія доби Відродження.
22. Френсіс Бекон – засновник філософії доби Нового часу.
23. Раціоналізм Р.Декарта.
24. Порівняльний аналіз методу пізнання у вченнях Ф.Бекона та Р.Декарта.

25. Вчення Б.Спінози про свободу та необхідність.
26. Монадологія Г.В.Лайбніца.
27. Сенсуалізм Дж.Локка.
28. Джордж Берклі як критик натуралістичного механіцизму.
29. Абсолютизація почуттєвого пізнання у філософії Д.Юма.
30. Цілісність людського світосприйняття (пізнання «серцем») у Б.Паскаля.
31. Механістичне уявлення про людину у Ж.О. де Ламетрі.
32. «Коперніканський переворот» у філософії, здійснений І.Кантом.
33. Ідея активно-творчої діяльності людини у філософії І.Канта.
34. Проблеми моралі у філософії Канта.
35. Філософія "тотожності" та "одкровення" Ф.В.Й.Шеллінга.
36. Діалектика як тип світогляду у філософії Гегеля.
37. Суперечність між методом і системою в філософії Г.В.Ф.Гегеля.
38. Антропологічний характер філософії Л.Фейєрбаха.
39. Матеріалістичне розуміння історії та розробка проблеми людини в марксизмі.
40. Карл Маркс про відчуження людини.
41. Людина і світ у філософії А.Шопенгауера.
42. Концепція переоцінки цінностей у філософії Ф.Ніцше.
43. Аналітична філософія: від філософії мови до філософії свідомості.
44. Сучасна філософія релігії як особливий тип філософствування.
45. Проблема людини та її свободи в філософії екзистенціалізму.
46. Сучасна філософія діалогу (філософія зустрічі).
47. Доля філософії у постмодерністську добу.
48. Проблема морального вибору в сучасній комунікативній філософії.
49. Особливості культури східних слов'ян.
50. Київський митрополит П.Могила як мислитель.
51. Києво-Могилянська академія в інтелектуальній історії України.
52. Григорій Сковорода - засновник української класичної філософії.
53. Філософська культура українського бароко.
54. Микола Гоголь в історії вітчизняної філософської культури.
55. «Хуторянська філософія» П.Куліша.
56. Філософські мотиви та світогляд Т.Шевченка.
57. Філософія мови О.Потебні.
58. Філософсько-світоглядна концепція В.І.Вернадського: вчення про біосферу та ноосферу.
59. Павло Копнін як представник українського філософського Відродження 60-х років ХХ століття.
60. Герменевтика: сутність та проблеми інтерпретації.
61. Проблема гуманітарного пізнання в сучасному структуралізмі.
62. Людина як предмет філософії в раціоналістичних та ірраціоналістичних вченнях західноєвропейської філософії.
63. Особливості української міфології.
64. «Філософія серця» П.Юркевича.
65. Соціально-філософські ідеї М.Драгоманова.
66. Проблема національної еліти в історіософії Д.Донцова.
67. Теоретики українського націоналізму (Ю.Липа, Ю.Вассиан, Л.Ребет, Є.Онацький, Є.Маланюк).
68. Філософський сенс проблеми буття.
69. Проблематичність людського буття.
70. Специфіка просторово-часових відношень у природних та соціальних процесах.
71. Інформаційно-техногенне суспільство та тенденції його розвитку.
72. Проблема особистості як одна з провідних проблем філософії.

73. Соціальна зумовленість потреб особистості.
74. Проблема поєднання інтересів суспільства та особистості.
75. Світ та форми його освоєння.
76. Моделі світу як Всесвіту (релігійна, міфологічна, наукова).
77. Рух і розвиток у світлі теорії самоорганізації.
78. Відображення та інформація.
79. Свідомість, самосвідомість, підсвідомість: форми прояву та проблеми взаємозв'язку.
80. Феномен натовпу як прояв масової свідомості: закономірності та деформації.
81. Воля як практичний дух.
82. Особливості місця та ролі релігії в системі сучасної культури.
83. Моральне формування особистості: об'єктивні передумови та соціальні чинники.
84. Мораль та спадкоємність норм культури.
85. Проблеми «діалогу» людини і комп'ютерних систем.
86. Категоріальний лад людського мислення.
87. Проблема активності суб'єкта пізнання у філософії Канта.
88. Свобода людини як соціальна цінність.
89. Культура мислення і мислення про культуру.
90. Розсудок і розум як засоби мислення.
91. Здоровий глузд як засіб ставлення до світу та метод мислення.
92. Істина, правда, омана в пізнанні та практичному житті.
93. Напівправа: її природа та соціальні функції.
94. Концепція і теорія як форми наукового пізнання.
95. Інтуїція у процесі пізнання й творчості.
96. Проблема критеріїв істини в сучасній філософії.
97. Взаємозв'язок логіки та інтуїції, пояснення та розуміння у пізнанні.
98. Проблема творчості в трактаті І.Франка «Із секретів поетичної творчості».
99. Диференціація та інтеграція - закономірності розвитку сучасної науки.
100. Наука і глобальні проблеми людства.
101. Наука і майбутнє людства.

ОЦІНЮВАННЯ ІНДИВІДУАЛЬНОГО НАВЧАЛЬНО-ДОСЛІДНОГО ЗАВДАННЯ

ІНДЗ оцінюється за такими критеріями:

1. самостійність виконання;
2. логічність і послідовність викладення матеріалу;
3. повнота розкриття теми (проблемної ситуації або практичного завдання);
4. обґрунтованість висновків;
5. використання статистичної інформації та довідкової літератури;
6. можлива наявність конкретних пропозицій;
7. якість оформлення.

Оцінювання індивідуальних завдань проводять за 4 (15 балів) бальною шкалою (відмінно, добре, задовільно, незадовільно):

1. Для одержання оцінки 5 (відмінно) студент повинен:

укласти у встановлений термін підготовки відповіді;
викладати теоретичний матеріал чітко, коротко, пов'язано й обґрунтовано;
уміти оперативно розібратися в запропонованій ситуації, грамотно оцінити її й обґрунтувати ухвалені рішення;

упевнено відповідати на запитання викладача й без зауважень із їх боку;

2. Для одержання оцінки 4 (добре) студент повинен:

викладати теоретичний матеріал обґрунтовано й складно;

укластися у встановлений термін підготовки відповіді;
не утруднятися у виборі рішення при аналізі запропонованої ситуації;
уміти обґрунтувати ухвалене рішення;
добре відповідати на запитання викладача.

3. Для одержання оцінки 3 (задовільно) студент повинен:

викладати теоретичний матеріал у доступній для розуміння формі;
розібратися в запропонованій ситуації й розробити пропозиції щодо вирішення;
позитивно відповідати на запитання викладача;

допускаються недостатньо впевнені й чіткі відповіді, але вони повинні бути, власне кажучи, правильні.

4. Оцінку 2 (незадовільно) одержують студенти, відповіді яких можуть бути оцінені нижче вимог, сформульованих у п.3.

* При оцінюванні ІНДЗ приділяють увагу також їх якості й самостійності, своєчасності здачі виконаних завдань викладачу (згідно з графіком навчального процесу). Якщо якась вимога не буде виконана, то оцінка знижується.

9. Методи навчання

1. Лекції із застосуванням презентацій.
2. Семінарські заняття із розв'язуванням творчих та практичних завдань.
3. Пояснення.
4. Розповідь.
5. Бесіда.
6. Робота з філософською літературою.
7. Навчальна дискусія.
8. Метод спостереження і аналізу філософських текстів.
9. Проблемний метод викладу матеріалу.
10. Організація самостійного пошуку матеріалу.

10. Методи контролю

1. Поточне тестування.
2. Оцінка за проєкт (ІНДЗ).
3. Самостійні роботи.
4. Усне опитування.
5. Підсумковий тест.
6. Реферати.
7. Філософські есе.
8. Підсумковий письмовий екзамен.

11. Розподіл балів, які отримують студенти

Поточне тестування та самостійна робота – 90 б											
Змістовий модуль № 1, 2, 3											
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	T9	ІНДЗ	Тест	Всього
5	5	5	5	5	5	5	5	5	15	40	100

Шкала оцінювання знань та вмінь здобувачів вищої освіти під час підсумкового контролю, яка передбачає співвідношення питомої ваги результатів поточного й проміжного контролю та результатів здачі екзамену

За шкалою ECTS	За національною шкалою	За шкалою академії	Підсумкова оцінка	
			Результати поточного та проміжного контролю – коефіцієнт 0,5	Результати здачі екзамену – коефіцієнт 0,5
A	Відмінно	90 – 100	90 – 100	90 – 100
B	Добре	82 – 89	82 – 89	82 – 89
C		75 – 81	75 – 81	75 – 81
D	Задовільно	67 – 74	67 – 74	67 – 74
E		60 – 66	60 – 66	60 – 66
FX	Незадовільно	35 – 59	35 – 59	35 – 59
F		0 – 34	0 – 34	0 – 34

Критерії та норми оцінювання знань студентів з філософії

1. На оцінку «5» (відмінно, А, зараховано) студент повинен:

- глибоко та всебічно розуміти тему, вільно й аргументовано викладати її зміст;
- чітко бачити функціонально-логічну структуру теми, визначати головні та другорядні її складові, розкривати суттєві взаємозв'язки між її структурними елементами;
- вміти робити висновки та викладати підсумки, пояснювати їх і підтверджувати фактичним матеріалом (практичними прикладами);
- вміти застосовувати теоретичний матеріал, правила, принципи і закони філософії в процесі осмислення, пояснення і вирішення проблемних філософських завдань.

2. На оцінку «4» (добре, В, С, зараховано) студент повинен:

- достатньо розуміти і в належному обсязі висвітлювати основний зміст згідно її логічної структури;
- бачити суттєві взаємозв'язки між основними структурними елементами теми, вміти відрізнити серед них головні від другорядних;
- вміти застосовувати теоретичний матеріал для аналізу конкретних філософських завдань, в осмисленні практичного матеріалу;
- достатньо володіти логічними термінами, поняттями, правилами і прийомами філософського мислення при викладі змісту теми.

3. Оцінка «3» (задовільно, D, E, зараховано) виставляється, якщо студент:

- виявляє лише поверхове розуміння змісту теми, фрагментарно висвітлює теоретичний матеріал, допускає порушення його логічної структури та послідовності викладу;
- допускає помилки у визначенні головного і другорядного у змісті теми, недостатньо бачить взаємозв'язки між її структурними елементами;
- недостатньо володіє термінами і поняттями, необхідними для висвітлення теми;

- виявляє недостатнє вміння застосовувати теоретичний матеріал для вирішення чи пояснення практичних філософських завдань.

4. Оцінка «2» (незадовільно, **FX, F, не зараховано**) виставляється, якщо у студента:

- відсутнє розуміння основного змісту теми;
- відсутнє вміння виокремити головне від другорядного в структурі теми;
- немає навиків у застосуванні теоретичного матеріалу до пояснення практичних філософських завдань;
- відчутні значні труднощі у використанні термінів і понять філософії.

12. Методичне забезпечення

1. Теми та тези лекцій.
2. Плани практичних занять.
3. Завдання для самостійної роботи.
4. Завдання для ІНДЗ.

13. Рекомендована література

Основна

- 1.Гринів О. Історія української філософії / Олег Гринів. – Львів : Тріада плюс, 2015. – 302 с.
- 2.Данильян О. Г. Філософія : підручник / О. Г. Данильян, О. П. Дзьобань. – Х. : Право, 2015. – 432 с
- 3.Льїн В.В., Кулагін Ю.І. Філософія. Ч. I. Історія розвитку філософської думки. – К.: Альтерпрес, 2002. – 464 с.
- 4.Льїн В.В., Кулагін Ю.І. Філософія. Ч. II. Актуальні проблеми сучасності. – К.: Альтерпрес, 2002. – 480 с.
- 5.Логвиненко В. Філософія : Навчально-методичний посібник / В. Логвиненко, М. Фльорко. – Л., 2012. – 228 с.
6. Надольний І. Філософія: Навчальний посібник / І. Надольний, В. Андрущенко, І. Бойченко, В. Розумний та ін.; за ред. І. Надольного. – 7-ме вид., стер. – К. : Вікар, 2008. – 534 с.
- 7.Причепій Є., Черній А., Чекаль Л. Філософія : Підручник для студентів вищих навчальних закладів. – К. : Академвидав, 2009. – 592 с.
- 8.Сидоренко О. Філософія : Підручник / О. Сидоренко, С. Корлюк, М. Філяпіп та ін.; за ред. О. Сидоренка. – К. : Знання, 2010. – 414 с.
- 9.Сілаєва Т. Філософія : Навчальний посібник / Т. Сілаєва, Н. Гнасевич, Г. Орендарчук, З. Сокол. За ред. Т. Сілаєва. – Тернопіль : Астон, 2008. – 360 с.
10. Філософія: історія, суспільство, освіта: підручник / Л. В. Губерський, В. Г. Кремень, В. В. Льїн. – К. : ВПЦ "Київський ун-т", 2015. – 591 с.

11. Філософія : підручник / В. С. Бліхар, А. Ф. Карась, М. П. Требін [та ін.] / за ред. В. В. Середи, М. М. Цимбалюка. – Львів : ЛьвДУВС, 2015. – 428 с
12. Щерба С. Філософія : Підручник / С. Щерба, О. Заглада. – К. : Кондор, 2011. – 548 с.
13. Ярошовець В. Філософія : Підручник / За заг. ред. В. Ярошовця. – К. : Центр учбової літератури, 2010. – 648 с.

Допоміжна

1. Філософський енциклопедичний словник / За ред. В. І. Шинкарука – К., 2002.

14. Інформаційні ресурси

1. Бібліотека КОГПІ ім. Тараса Шевченка (книжковий фонд).
2. Електронна бібліотека КОГПІ ім. Тараса Шевченка.
3. Бібліотека кафедри української філології та суспільних дисциплін.
4. Кременецька міська бібліотека ім. Ю. Словацького.
5. Мережа Інтернет (Вікіпедія).
6. <http://pidruchniki.com/filosofiya/>.
7. <http://westudents.com.ua/knigi/627-filosofya-petrushenko-vl.html>.
8. http://www.umsa.edu.ua/kafhome/philosophy/lecture/philosophy/kaf_philosophpidruchkirychok.pdf.